

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ – СКОПЈЕ

ГОДИШНИК

НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ
„ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

ANNUAIRE

DE LA FACULTÉ DE DROIT
„IUSTINIANUS PRIMUS“ DE SKOPJE

ВО ЧЕСТ НА
ПРОФ. Д-Р МИОДРАГ МИЦАЈКОВ

СКОПЈЕ, 2018

ГОДИШНИК
НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ
„ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

ГОДИШНИК	ТОМ 58	СКОПЈЕ SKOPJE	2018
----------	--------	------------------	------

ANNUAIRE
DE LA FACULTÉ DE DROIT
„JUSTINIANUS PRIMUS“ DE SKOPJE

РЕДАКЦИСКИ ОДБОР

Уредничка на Годишникот:

проф. д-р Каролина Ристова - Астеруд

Уредувачки одбор на Годишникот во чест на проф. д-р Миодраг Мицајков, редовен професор во пензија на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје:

проф. д-р Добринка Тасковска (Северна Македонија),

проф. д-р Јасна Бачовска Недиќ (Северна Македонија),

проф. д-р Ирена Рајчиновска Пандева (Северна Македонија),

проф. д-р Петра Дебушер (Белгија),

проф. д-р Златан Мешкиќ (Босна и Херцеговина),

проф. д-р Ана Лисе Кјаер (Данска),

проф. д-р Ричард Магланд (САД),

проф. д-р Славко Ѓорѓевиќ (Србија),

проф. д-р Марија Игњатовиќ (Србија),

проф. д-р Ченкер Гокер (Турција),

проф. д-р Али Ресул (Турција),

доц. д-р Александар Спасов (Северна Македонија),

доц. д-р Драги Рашковски (Северна Македонија),

д-р. Штефан Пирнер (Германија).

Секретар на Годишникот: асс. м-р Илија Манасиев

Правен факултет „Јустинијан Први“,

ул. Гоце Делчев 96 1000 Скопје, Република Северна Македонија

Лектура: Дениз Тесторидес и Славчо Пеев

Печати: Печатница НАПРЕДОК - Тетово

Тираж: 150

Објавувањето на овој Годишник и подготовката на трудови чии што автор(к)и се вработени на Правниот факултет „Јустинијан Први“ - Скопје е во рамки на проектот „Евроинтеграцијата на општествениот, правниот и политичкиот систем на Република Северна Македонија“.

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ – СКОПЈЕ

ГОДИШНИК

НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ
„ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

ANNUAIRE
DE LA FACULTÉ DE DROIT
„JUSTINIANUS PRIMUS“ DE SKOPJE

ВО ЧЕСТ НА
ПРОФ. Д-Р МИОДРАГ МИЦАЈКОВ

СКОПЈЕ, 2018

Prof. Dr. Aleksandar Klimovski,
Faculty of Law „Iustinianus Primus“, Skopje

THE CAUSES BEHIND THE EMERGENCE OF SHAREHOLDER ACTIVISM AND THE DEVELOPMENT OF THE SHAREHOLDER DEMOCRACY

An Abstract

In order to best understand shareholder democracy, it is necessary to follow its development from the first corporations who publicly offered stocks to the emergence of the first shareholders, the first markets who sold stocks, the progress of science and technology, the methods through which corporate governance developed, the maturity of legal regimes in relation to the issuing of shares and the changes within market circumstances. AS the author of this paper elaborates, the progress of shareholder democracy cannot be understood unless it is put in the context of societal changes within certain periods of history, as well as the various concepts of capitalism in different nations and cultures.

Key words: *shareholders, shareholder activism, shareholder democracy.*

проф. д-р Горан Коевски¹
проф. д-р Дарко Спасевски²

ТРГОВЕЦ-ПОЕДИНЕЦ И НЕГОВИОТ СТАТУС ВО СТЕЧАЈНАТА ПОСТАПКА

Изворна научна статија

УДК:334.722.1:347.736]:340.13(497.7)
334.722.1(4)

Резиме

Трговец-поединец е една од формите за водење на деловен потфат. Како таква, оваа форма се карактеризира со некои специфики од кои најзначајна е личната и неограничена одговорност на трговецот-поединец. Со оглед на начинот на определување на овој концепт, каде што многу тешко може да се раздвои неговиот личен имот од неговиот трговски имот, односно претпријатието, кон трговецот-поединец се има посебен пристап и во ситуациите кога тој се јавува како стечаен должник во стечајната постапка. Токму овие посебности, кои ја определуваат положбата на трговецот-поединец во стечајната постапка, се предмет на анализа на овој труд.

Клучни зборови: *трговец-поединец, стечајна постапка, имот на трговец-поединец*

1. Вовед и дефинирање на истражувачкото прашање

Трговецот-поединец како форма на организација на трговски потфат е присутна во македонското позитивно статусно трговско право. Овој модалитет на правна форма за вршење на претприемачки активности со своите специфики, има значајно влијание за трговските активности. Во Р. С. Македонија, во 2015 година биле регистрирани 6990 трговци поединци, што споредено со 2009 година се забележува тренд на опаѓање, кога биле регистрирани 11400 трговци-поединци. Од

¹ Редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“.

² Вонреден професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“.

6990 трговци-поединци во 2015 година, 5860 поднеле известување, од нив 5460 поднеле годишна сметка, а 400 дека немале промет, но сите се сметаат за активни. Најмногу ги има во областа деловна економија – група 64.2, со исклучок на дејностите на холдинг друштвата (околу 90 % од сите регистрирани трговци-поединци). Тука спаѓаат следните дејности: трговија на големо и трговија на мало; поправка на моторни возила и мотоцикли, транспорт и складирање, објекти за сместување и сервисни дејности со храна, дејности на изнајмување и давање под закуп, комбинирани помошни дејности на објектите (дејности на чистење и на пакување, останати деловни помошни услужни дејности неспомнати на друго место) и други.

Спроведувањето на стечајна постапка врз трговец-поединец има свои специфики. Дел од овие специфики произлегуваат од самиот карактер на трговецот-поединец, на кого му се признава својство на трговец, што го прави носител на права и обврски во прометот, но истовремено истиот не дејствува во форма на правно лице. Од друга страна, во многу прописи во позитивното право на Р. С. Македонија, постои можност физичко лице да врши трговска дејност. Ваквите прописи, во поглед на употребените термини, не се конзистентни меѓу себе. Таков термиолошки предизвик имаме и во Законот за стечај,³ во контекст на содржината и опфатот на поимот должник-поединец. Следна дилема која произлегува во тој контекст е определувањето на содржината на поимите трговски имот, односно претпријатие на трговецот-поединец. Оваа дилема е особено важна, зашто имотот на стечајниот должник е ресурсот кој ја сочинува стечајната маса како база за намирање на побарувањата на стечајните доверители, и од тие причини треба јасно да се утврди кој имот на трговецот-поединец е подобен да биде дел од стечајната маса, а кој имот е изземен од можноста да биде дел од стечајната маса и има карактер на личен неопходен имот.

2. Концептот на трговец-поединец, неговиот имот и неговото претпријатие во споредбеното право

2.1. Поимот трговец-поединец во споредбеното право

Концептот на трговец-поединец како модалитет за извршување на претприемачки потфати е присутен и прифатен во споредбеното

³ Види: „Службен весник на Република Македонија“ број 34/2006, 126/2006, 84/2007, 47/11, 79/13, 164/13, 29/14, 98/15 и 192/15;

право. Нему му се дава посебно значење, со цел за постигнување на ефикасно водење на деловни активности од помал обем. Трговецот-поединец (Einzelunternehmen, Einzelkaufmann, Einzelkauffrau) е опфатен и во рамките на германското право.⁴ За илустрација на потенцијалот на организација на деловна активност преку оваа форма може да го наведеме примерот на германскиот индустријалец Круп (Krupp). Имено, иако по правило се очекува дека оваа форма е соодветна за ситуациите каде претприемачот е и единствен самовработен, во германската историја се забележува случајот на индустријалецот Круп (Krupp), кој својот индустриски комплекс го организирал како трговец-поединец и притоа за него важела максимата дека тој е император (Kaiser) во неговиот деловен потфат.⁵ Различните аспекти на трговецот-поединец во Германија се уредуваат со Трговскиот законик (Handelsgesetzbuch – HGB), со Граѓанскиот законик (Bürgerliches Gesetzbuch – BGB) и со Законот за занаетчи (Handwerksordnung). Како основни карактеристики со кои може да биде опишана оваа форма на делување во бизнис-активностите може да се наведат следните: 1) трговец-поединец се смета за самовработено лице, 2) трговец-поединец се регистрира во трговски регистар, 3) во зависност од дејноста може да подлежат на посебни дозволи, лиценци, 4) за делување во форма на трговец-поединец, односно за стекнување на овој статус не се бара основна главнина, 5) по правило нема вработени кај себе или многу малку (членови на потесно семејство), 6) трговецот-поединец сам управува со својот деловен потфат, што во основа значи дека кај овој модалитет нема раздвојување на управувањето и негово диференцирање во форма на професионален менаџмент и сопственичката база, 7) плаќаат персонален данок на доход, 8) за обврските одговараат со сиот имот, лично и неограничено и банките обично бараат обезбедување од личниот имот на трговецот-поединец како обезбедување на кредити што ги даваат.⁶

Во шпанското право може да се забележи присуство на објективниот пристап во определувањето на овие односи, кој поаѓа

⁴ Види: Dorenisfer Frank, „Corporate Business Forms in Europe“, Sellier European Law Publishers, 2005, стр. 216;

⁵ Види: Evans Richard, „Society and Politics in Wilhelmine Germany“, Routledge Revivals, 2015, стр. 81.

⁶ Повеќе за карактеристиките на трговецот-поединец види: Krupser Klaus, Munchert Michael, „Germany“, in Stubner Stephan, Munkert Michael J., (editors) „Founding a Company: Handbook of Legal Forms in Europe“, Springer, 2010, стр. 71-89;

од поставката дека трговското право регулира определени правни трансакции што се класифицираат како трговски независно како се класифицирани лицата кои ги вршат.⁷

Француското искуство во уредување на трговското право – го покажува присуството на комбиниран објективно-субјективен пристап. Францускиот мешовит – објективно-субјективен критериум ги прифаќа двата критериума комбинирано (трговец и трговска зделка), без да се даде примат на кој било од нив.⁸ Имено, се дефинираат трансакциите што се сметаат за такви по целосно објективни услови, дури и ако се вршат од нетрговци. Трансакции кои по сила на закон (по својата форма) се сметаат за предмет на трговското право без оглед кој ги презема (издавање меница). Под трговец се смета секој кој врши трговски зделки и тоа го прави како вообичаена, редовна работа. Француското право предвидува два условия: вршење на трговски зделки, и тоа да биде основна дејност на лицето што ги презема. Судската практика додава – тие зделки да се преземаат во свое име и за своја сметка (исклучок трговско застапување, комисион). Во Франција трговецот-поединец се нарекува Entrepreneur Individuel (EI), слично на sole proprietorship или sole trader во САД. Постојат повеќе категории на Entrepreneur Individuel, во зависност од професијата (занимањето) што го вршат: а) слободни професии (profession libérale) која опфаќа сметководители, доктори, правници, здравствени работници, архитекти, декоратери, туристички водичи и слично; б) трговски професии (трговци и дуќанџии), занаетчии в) земјоделски професии (индивидуални фармери).⁹ Во Франција, во два наврати (2003 и 2008) се донесени два закона со цел да се заштитат т.н. самовработени лица (self-employed persons), а од 2011 година е можно основање на т.н. EIRL - Entreprise individuelle à responsabilité limitée, со статус кој дава можност за ограничена одговорност за обврските на деловниот потфат, без обврска да се основа трговско друштво како

⁷ Види: Dorfmeister Astrid, Munkert Michael, „Spain“ in Stubner Stephan, Munkert Michael J., (editors) „Founding a Company: Handbook of Legal Forms in Europe“, Springer, 2010, стр. 189-215;

⁸ Види: француски Трговски законик, книга I, член 110-1 и 110-2, достапно на , пристапно на 22.4.2017;

⁹ Повеќе за француското право за трговец-поединец види: Denos Pascal, „EIRL: entrepreneur individuel à responsabilité limitée“, Eyrolles Éditions d'Organisation, 2011; Lebel Christine, „L'entreprise individuelle: Création, Gestion, Dissolution“, Lamy, 2011 и Grevet Alexandre, „L'EIRL: entrepreneur individuel à responsabilité limitée“, Editions d'organisation-Eyrolles, 2011;

посебно правно лице.¹⁰ Како самовработени лица се сметаат оние кои работат во свои посебни простории, вршат сопствена професионална практика и кои не вработуваат други лица. Самовработеното лице е независно, за разлика од вработено лице кое е субординирано и зависно од својот работодавач. Ова значи дека во седиштето на дејноста, како и други фиксни средства (доколку не се користат за вршење на професијата/занимањето) не може да бидат предмет на извршување од страна на доверителите. Но, сите средства што се користат за вршење на дејноста (на пример, залихи, сопствено возило, компјутери и слично) може да бидат предмет на извршување. За да дојде до раздвојување на сопствениот од имотот на претпријатието на трговецот-поединец треба да се потпише посебна изјава/декларација (déclaration d'insaisissabilité) заверена од нотар и која се доставува до посебни регистри. Не е потребна ревизија на годишни сметки, но постојат одредени даночни обврски. Трговецот-поединец е субјект на прогресивен персонален данок на доход, а не е субјект на корпоративно оданочување.

Согласно со член 3, став (1) од хрватскиот Закон за трговските друштва (Zakon o trgovačkim društvima)¹¹ трговец-поединец е физичко лице кое самостојно врши трговска дејност во согласност со прописите за занаетчиство и е запишано во судскиот регистар како трговец-поединец. Физичко лице кое работи во согласност со прописите за занаетчиство (А) може да побара да се запише во судскиот регистар како трговец-поединец ако неговиот годишен приход надминува износ од 2 милиони куни, а (Б) должно е да побара таков упис доколку годишниот приход го надмине износот од 15 милиони куни.¹² Трговецот-поединец одговара за своите обврски, вклучувајќи ги и обврските настанати при вршењето на занаетчиска дејност пред уписот во судскиот регистар како трговец-поединец, лично со целиот свој имот.

Законот за стопански друштва на Србија¹³ го уредува поимот на претприемач („предузетник“), покрај одредбите за трговските друштва, во членовите 83 – 92. Според член 83 од Законот, под претприемач се подразбира деловно способно физичко лице кое врши дејност со цел

¹⁰ Ibid.

¹¹ Види: Zakon o trgovačkim društvima (NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15).

¹² Види: член 9, став (2) од хрватскиот Закон за трговските друштва.

¹³ Види: Закон о привредним друштвима, „Сл. гласник Републике Србије“ бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 и 5/2015.

да оствари приход и кое како такво е регистрирано во согласност со Законот за регистрација. Физичко лице запишано во посебен регистар, кое врши дејност на слободна професија уредена со посебниот пропис, се смета за претприемач во смисла на овој Закон, ако со тој пропис така е определено. Индивидуалниот земјоделец не е претприемач во смисла на овој закон, освен ако со посебен закон не е поинаку определено. Претприемачот за сите обврски настанати во врска со вршењето на својата дејност одговара со целиот свој имот и во тој имот влегува и имотот кој го стекнува со вршењето на дејноста.

2.1. Концепт на трговски имот на трговец-поединец

Во Франција, поимите *fonds de commerce* или *fonds de boutique* се употребуваат за опишување на целокупниот трговски имот првенствено на малиот трговец. Францускиот трговски законик настојува да даде посебна заштита на сопственикот на функционален бизнис *as a going concern*. Се работи за посебен имот што го користел трговецот за да ја стекне и одржи својата клиентела и се нарекува квазиентитет. Трговскиот имот е составен од сите елементи на подвижна сопственост (ствари), материјални и нематеријални ствари, групирани за трајно задоволување на потребите за создавање и за одржување на одредена клиентела. Содржината на *fonds de commerce* не претставува само прост збир на ствари од имотната маса на трговецот, туку варира од целите на секој деловен потфат. Во секој случај клиентелата мора да биде реална, а не претпоставена. Нематеријалниот имот е најчесто претставен преку фирмата, трговски знаци, лиценци, административни дозволи, права од интелектуална сопственост, но и правото што произлегува од договорот за закуп на просторот (*droit au bail*) каде што се врши дејноста (*propriete commerciale*). Посебното право што произлегува од договорот за закуп е исклучок од општите правила на граѓанското право што се однесува на договорот за закуп. Оправдувањето на оваа заштита е поради вредноста на локацијата каде се врши трговската дејност. Од неа се припи профитот на лицето кое ја креирало таквата нематеријална вредност, многу повеќе од вредноста што ја има реалниот (правен) сопственик на зградата, просторот, земјиштето. Сопственикот на земјиштето не може да одбие да го обнови договорот за закуп, освен ако не го обесштети закупаецот (освен ако закупаецот не се придржувал до условите во договорот). Материјалните ствари се состојат од опрема, стоки и залихи кои, секако, секојдневно се менуваат. Во секој случај, исклучени се побарувањата и обврските по основ на недвижности (*murs*). Ако трговецот е сопственик

на зграда, простор или друга недвижност од која ја врши својата дејност, неговото сопственичко право не е составен дел на неговиот трговски имот. Оваа карактеристика произлегува од традиционалниот правен пристап дека недвижностите (земјата и зградите) не се предмет на трговското право. Трговскиот имот не ги опфаќа ниту побарувањата и обврските на трговскиот потфат. Тие остануваат обврски на сопственикот и не може да се пренесат заедно со потфатот. За пренесување на побарувањата е потребна цесија, а за обврските мора да се предвиди посебна одредба во договорот за пренос на деловниот потфат. Продавачот е законски обврзан да ги открие своите обврски на купувачот, но не е во обврска да даде какви било гаранции на купувачот. Начелото дека побарувањата и обврските се исклучени при преносот на деловниот потфат, произлегува од начелото на француското право дека едно лице има само еден имот (*patrimoine*) севкупност на неговите права и обврски, т.е. трговскиот имот не може да се смета за посебен ентитет со сопствени права и обврски (*patrimoine d'affectation*). Трговскиот имот претставува само една заокружена целина во рамки на единствениот имот. Со пренесување на деловниот потфат, преминува и договорот за закуп, договорите за вработување и за осигурување, а за даночните обврски постои законска солидарна одговорност на стариот и новиот сопственик. Договорите за франшиза, лиценци и за снабдување не преминуваат автоматски. Постои согласност дека трговскиот имот е *de facto*, а не *de jure* ентитет чиј сопственик има исклучиво право на експлоатација на идеја (трговско претпријатие). Постои и занаетчиски деловен имот (*fonds de artisans*) на кој се применуваат дел од правилата на трговскиот имот, особено за правата од закупниот однос.¹⁴

¹⁴ Поимот *goodwill* се однесува на сите повонности што ги стекнува трговецот врз основа на неговата репутација, односно угледот на неговиот деловен потфат кај неговите муштерии (клиенти). Додека трговскиот имот, според *fonds de commerce*, опфаќа материјални и нематеријални ствари, *goodwill*-от опфаќа исклучиво нематеријални елементи. Тоа е дополнителна вредност над физичкиот, материјален елемент на имотот, но може да претставува највреден дел од имотот на еден потфат. На пример, хипотека над одреден деловен простор го опфаќа и *goodwill*-от на тој деловен потфат. Се прикажува во делот на средства во билансот на состојба. Продажбата на деловниот потфат го опфаќа и *goodwill*-от. Се прави разлика помеѓу личен (персонален) и локален *goodwill*. Првиот – личниот се поврзува со личните карактеристики и вештини на носителот на потфатот (адвокати, доктори, врвни филигранери). Локацискиот *goodwill* се поврзува со местото (локацијата) каде што се врши трговската дејност. *Goodwill*-от ужива судска заштита како и фирмата. Повеќе за *goodwill* види: Reilly, Robert F., „What Lawyers Need to Know about Distinguishing Personal Goodwill from Entity Goodwill in the Closely Held Company Valuation“ *Practical Tax Lawyer*, Vol. 30, Issue 2 (Winter 2016), стр. 5-18; Reilly, Robert F., „Goodwill Valuation Approaches, Methods, and Procedures“,

Во Германија не постои правна „гимнастика“ како во Франција и не се прави особена разлика помеѓу институтите трговски имот и трговско претпријатие или потфат (Handelsgeschaft, Handelsgewerbe и Unternehmen). Генерално се прифаќа институтот на претпријатие. Трговското претпријатие се состои од група имот организиран на начин што претставува имотна целина од проценлива вредност, со посебен и независен идентитет (објект на право). Претпријатие, првенствено како економски концепт, претставува воспоставување на средства за производство во една трајна организација. Претпријатието претпоставува трајност. Трајноста повлекува одржување и на други елементи, особено работните односи што се поврзуваат со претпријатието, односно опстануваат независно од промената на сопственикот на претпријатието. Институтот претпријатие (enterprise) може да се споредува со институтот трговски имот, fonds de commerce, но fonds de commerce е поограничен затоа што се однесува само на имотна вредност на потфатот, додека претпријатието опфаќа и човечки елементи. Во Германија не постојат посебни правила за договорот за закуп на трговскиот имот како going concern (функционален трговски потфат).

3. Концептот на трговец-поединец, неговиот имот и неговото претпријатие во македонското право

Во Р. С. Македонија се присутни: 1.) објективниот пристап како дел од статусното трговско право; и, 2.) комбинираниот објективно-субјективен пристап како дел од договорното право. Имено, Законот за трговските друштва (во понатамошниот текст „ЗТД“) ¹⁵ го следи објективниот пристап, додека Законот за облигационите односи (во понатамошниот текст „ЗОО“) ¹⁶ го следи францускиот комбиниран субјективно-објективен пристап. ЗТД прави разлика помеѓу трговец според дејноста; ¹⁷ трговец според форма, ¹⁸ трговец според природата

Practical Lawyer, Vol. 61, Issue 1 (February 2015), стр. 27-48.

¹⁵ „Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/2004, 84/2005, 25/2007, 87/2008, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14, 138/14, 88/15, 192/15, 6/16, 30/16 и 61/16).

¹⁶ Види: „Службен весник на Република Македонија“ број 18/2001, 78/2001, 04/2002, 59/2002, 05/2003, 84/2008, 81/2009 и 161/2009.

¹⁷ Види: член 4 од ЗТД.

¹⁸ Види: член 5 од ЗТД.

и обемот на дејноста ¹⁹ и трговец според уписот. ²⁰ Секогаш кога ќе постои сомневање дали се работи за трговски дејности или не, нивниот трговски карактер станува очигледен кога ќе се исполни вториот услов, а тоа е дека таквата дејност според својата природа и обем претпоставува да биде организирана и водена на начин на којшто се водат трговски дејности. Третиот услов е дејноста, односно фирмата да биде запишана во трговскиот регистар. Не е доволно да се биде само *de facto* трговец, туку мора да биде и *de jure* правен трговец, дури по запишувањето на фирмата во трговскиот регистар. Доколку фирмата е запишана во трговскиот регистар, постои претпоставка (презумција) дека деловниот потфат што се води под таа фирма е трговски дури и кога не се исполнети некои од другите услови за стекнување на својство на трговец. Согласно со ЗТД, како физички лица кои не се сметаат за трговци ²¹ се набројани:

- 1) физичките лица кои вршат земјоделска и шумарска дејност (индивидуални земјоделци), освен ако нивната дејност може да се води како претпријатие, во смисла на членот 4 став 1 од ЗТД;
- 2) занаетчиите и физичките лица кои вршат услуги, освен ако нивната дејност може да се определи како претпријатие, во смисла на членот 4 став (1) од ЗТД, и
- 3) физичките лица кои вршат угостителски услуги со издавање соби во своите живеалишта.

Физичките лица кои се занимаваат со слободни занимања (адвокати, нотари, лекари и други) не се сметаат за трговци во смисла на ЗТД. ²² Согласно со член 9 од ЗТД, „одредбите од ЗТД за обврските на трговецот се применуваат и на лицата кои вршат трговска дејност и покрај тоа што, според прописите за нејзиното вршење, не им е дозволено да ја вршат неа или не ги исполнуваат определените услови за нејзиното вршење“.

¹⁹ Види: член 6 од ЗТД.

²⁰ Види: член 7 од ЗТД.

²¹ Види: член 8 од ЗТД.

²² Не се сметаат за трговци лицата коишто вршат т.н. *слободни професии*. Независноста е главната карактеристика на овие дејности/професии (ги вршат по правило надвор од работно време). Ако носителите на овие слободни професии вработат луѓе кај себе, тие треба да се регистрираат како трговци (според природата и обемот на дејноста) или ако со прописите со коишто се уредува нивната професија така е одредено.

Од друга страна, согласно со критериумите поставени во ЗОО, а кои се темелат на комбинација на субјективен и објективен критериум, „како трговски договори, се сметаат договори што трговските друштва, трговците поединци и другите правни или физички лица кои вршат трговска дејност (субјективен критериум), во вид на занимање, ги склучуваат меѓу себе во вршењето на дејностите што го сочинуваат предметот на нивното работење или се во врска со тие дејности (објективен критериум)“.²³ Со Законот за трговија,²⁴ во членот 2, став (2), како трговци се определени „правни и физички лица кои се регистрирани за вршење на таа дејност во соодветен регистар согласно со закон“. Исто така, одредбите од Законот за трговија се применуваат и на правни и физички лица регистрирани за вршење на производство кои своите производи ги продаваат на пазарот; (...) и физичките и правните лица регистрирани, односно евидентирани за вршење на земјоделска дејност ако своите производи ги продаваат на пазарот.

Од изнесеното, може да се забележи дека: 1) во македонското позитивно право се присутни и двата концепти, но дека истовремено 2) преовладува комбинираниот субјективно-објективен систем. Во поглед на трговскиот имот, во Р. С. Македонија се прифаќа концепт на имот на друштво според потребите на ЗТД и имот на должник за потребите на Законот за стечај (во понатамошниот текст „ЗС“).²⁵ „Имот на друштвото“ е севкупност на правата, сопственички и други стварни права што друштвото ги стекнува над добрата (парите, стварите и правата) што содружниците, односно акционерите ги вложиле во друштвото или коишто друштвото ги стекнало со своето работење.²⁶ Од друга страна пак, „имот на должникот“ е имотот, правата и интересите на должникот, вклучувајќи ги правата и интересите во имотот без оглед дали е во владение на должникот или не, материјалните и нематеријалните права, правата на интелектуална сопственост, правата на движен и недвижен имот, вклучувајќи ги и правата на должникот во оптоварениот имот, односно имот кој е во сопственост на трети лица.²⁷ Во стечајната маса не влегуваат предметите и правата на должникот-поединец над кои не

²³ Член 17, став (2) од ЗОО.

²⁴ Види: „Службен весник на Република Македонија“ број 16/2004, 128/2006, 63/2007, 88/2008, 159/2008, 20/2009, 99/2009, 105/2009, 115/10, 158/10, 36/11, 53/11, 164/13 104/15 и 129/15;

²⁵ Види: „Службен весник на Република Македонија“ број 34/2006, 126/2006, 84/2007, 47/11, 79/13, 164/13, 29/14, 98/15 и 192/15.

²⁶ Види: член 3, став (1), точка 21) од ЗТД.

²⁷ Види: член 2, став (1), точка 16 од ЗС.

би можело да се спроведе извршување, ако должникот не бил трговец или занаетчија.²⁸ Следејќи го германскиот концепт, во македонското трговско и стечајно право се уредува и концептот на „претпријатие“. Па така, согласно со ЗТД, „претпријатие“ претставува збир од права, ствари и фактички односи кои имаат имотна вредност и кои припаѓаат кон трговската дејност на трговецот, при што овие елементи ја сочинуваат активата на трговецот, но ги опфаќаат и неговите обврски.²⁹ Претпријатието претставува целосен и самостоен правен објект кој може да биде во промет.³⁰ Од друга страна, согласно со Законот за стечај, „претпријатие“ е збир од права, предмети и фактички односи кои имаат имотна вредност и кои припаѓаат кон трговската дејност на трговецот, при што овие елементи ја сочинуваат активата на трговецот, но ги опфаќаат и неговите обврски.³¹ Трговецот-поединец, како физичко лице, е носител на свое претпријатие. Оттука, има обврска за водење сметководство³² и должност да изврши попис на средствата.³³

Од друга страна, доколку го анализираме концептот на постоење на трговски имот, без да постои правно лице, во рамките на македонското позитивно право, може да наведеме неколку контексти на ова прашање и тоа: ортаклак³⁴ и отворен инвестиционен фонд.³⁵ Во членовите 12 – 18 од ЗТД се уредува положбата на трговецот-поединец. Трговец-поединец е „физичко лице кое, во вид на занимање, врши некоја од трговските дејности определени со овој закон“. ³⁶ Претпријатието што го создава и го води трговецот-поединец не стекнува својство на правно лице, но трговецот-поединец е правен субјект. Во тоа својство кое го добива трговецот-поединец како правен субјект, може да стекнува права и да

²⁸ Види: член 75 од ЗС.

²⁹ Види: член 3, став (1), точка 40) од ЗТД.

³⁰ Види: член 3, став (1), точка 40) од ЗТД.

³¹ Види: член 2, став (1), точка 48) од ЗС.

³² Види: член 469, став (4) од ЗТД.

³³ Види: член 473, став (1) од ЗТД.

³⁴ Имотот на ортаклакот го сочинуваат влоговите на ортаците (главнината) и имотот стекнат со работење на ортаклакот. Ортаците се сосопственици на имотот на ортаклакот. Види: член 670 од ЗОО.

³⁵ Отворен инвестициски фонд претставува посебен имот, без својство на правно лице, чии сопственици на удели имаат право на сразмерен дел од добивката на фондот и во секое време имаат право да побараат исплата на уделот, со што ќе истапат од фондот. Види: член 57, став (1) од Законот за инвестициски фондови, „Службен весник на Република Македонија“ број 12/2009, 67/10, 24/11, 188/13, 145/15 и 23/16.

³⁶ Види: член 12, став (1) од ЗТД.

презема обврски, да стекнува сопственост и други стварни права, да склучува договори и други правни работи, да тужи и да биде тужено пред суд, арбитража или друг избран суд и да учествува во други постапки.

Трговецот-поединец својата дејност ја врши како редовно занимање/професија со цел стекнување добивка (профит). Положбата на трговецот-поединец се разликува од положбата на единствениот содружник во ДООЕЛ, бидејќи трговецот-поединец е носител на претпријатие, додека кај ДООЕЛ носител на претпријатието е трговското друштво, а не единствениот содружник. Единствениот содружник во ДООЕЛ нема својство на трговец.³⁷ Како трговец-поединец може да се запише во трговскиот регистар секое деловно способно физичко лице со постојано место на живеење во Р. С. Македонија.³⁸ Својство на трговец-поединец се стекнува со уписот во трговскиот регистар.³⁹ Одредбите од ЗТД што се однесуваат за трговското друштво соодветно се применуваат и на трговец-поединец, освен ако со овој закон не е поинаку определено.⁴⁰ Фирмата на трговец-поединец може да биде пренесена на трето лице само заедно со неговото претпријатие. Во пренесената фирма се додава личното име, татковото име и презиме на новиот трговец-поединец.⁴¹ Фирма може да се префрли, но не може да се издвои од претпријатието, туку може да се префрли само заедно со неговиот потфат (претпријатието).

Согласно со Законот за вршење на занаетчиска дејност (во понатамошниот текст „ЗВЗад“),⁴² се прави разлика помеѓу: (а) занаетчија и (б) вршител на занаетчиска дејност (трговец). Занаетчиска дејност може да врши физичко лице кое е запишано во Регистарот на занаетчии.⁴³ Занаетчиска дејност можат да вршат трговец-поединец и трговско

³⁷ ТП дејноста, по правило, ја врши сам, без вработување на други лица, освен, по исклучок, вклучувајќи ги членовите на своето потесно семејство. Под занимање/професија се подразбира вообичаена трговска дејност што ја врши определено лице за да обезбеди неопходни средства за своја егзистенција. Дејноста ја врши како исклучива профитабилна дејност. Тој мора да ги задоволува општите услови предвидени во ЗТД за водење на трговска дејност, но може и посебните услови (според обем и природа на дејност) или според претставување.

³⁸ Види: член 12, став (3) од ЗТД.

³⁹ Види: член 12, став (4), член 14 и член 90 од ЗТД.

⁴⁰ Види: член 12, став (5) од ЗТД.

⁴¹ Види: член 16, став (1) од ЗТД.

⁴² Види: „Службен весник на Република Македонија“ бр. 62/04, 55/07, 115/10, 36/11, 53/11, 164/13 и 129/15.

⁴³ Види: член 2, став (1) од ЗВЗад.

друштво под услови и на начин утврдени со ЗТД и со ЗВЗад.⁴⁴ Занаетчијата одговара за своите обврски со целиот свој имот.⁴⁵ Во врска со престанокот на дејноста на вршителот на занаетчиска дејност, ЗВЗад упатува само на примена на одредбите (услови и на начин) од ЗТД, без да се повика на примена на ЗС.⁴⁶

Закон за вршење земјоделска дејност⁴⁷ (во понатамошниот текст „ЗВЗД“) прави разлика помеѓу индивидуален земјоделец како физичко лице чие работење не ја надминува земјоделската дејност од помал обем како и вршител за земјоделска дејност-трговец (трговец-поединец, акционерско друштво и друштво со ограничена одговорност) кои се запишуваат во трговски регистар.⁴⁸ Земјоделецот трговец (ТП, ад и доо) е должен земјоделската дејност да ја врши и да се регистрира согласно одредбите од ЗТД.⁴⁹ На трговецот како вршител на земјоделска дејност, во поглед на условите, начинот на вршење земјоделска дејност, надзорот и казнените одредби, се однесуваат одредбите од ЗТД доколку со ЗВЗД не е предвидено поинаку (субсидиерна примена на ЗТД).⁵⁰ Трговецот (трговец-поединец и трговско друштво) може да врши земјоделска дејност ако покрај основниот услов за вршење земјоделска дејност пропишан во членот 11 на ЗВЗД има и стручно образование, односно стручна оспособеност за вршење на дејноста.⁵¹

4. Специфики на стечајна постапка над трговец-поединец

Стечајната постапка е постапка која е детерминирана од целите кои истата треба да ги исполни. Согласно со членот 4 од ЗС, „стечајната постапка има за цел колективно намирување на доверителите на стечајниот должник со впаричување на должниковиот имот и распределба на остварените средства (приходи) на доверителите или со склучување на посебен договор за порамнување на побарувањата утврдени со планот за реорганизација што е насочен кон натамошно одржување на должниковиот деловен потфат.“ Генерално, во таа

⁴⁴ Види: член 2, став (2) од ЗВЗад.

⁴⁵ Види: член 3 од ЗВЗад.

⁴⁶ Види: член 25, став (2) од ЗВЗад.

⁴⁷ Види: „Службен весник на Република Македонија“ број 11/2002, 89/2008, 116/10, 53/11 и 39/16.

⁴⁸ Види: член 7, ставови (1) и (2) од ЗВЗД.

⁴⁹ Види: членови 14 и 15 од ЗВЗД.

⁵⁰ Види: член 37 од ЗВЗД.

⁵¹ Види: член 35 од ЗВЗД.

смисла, стечајната постапка се спроведува над должник, вклучително и трговецот-поединец, а сè со цел заштита на интересите (побарувањата) на доверителите. Дилемите коишто се поставуваат, се како и на кој начин одредбите од ЗС пристапуваат кон уредувањето на прашањето за водење на стечајна постапка врз трговец-поединец како стечаен должник. Законот за стечај познава стечај над должник-поединец. Прва забелешка е дека отсуствува дефиниција на поимот должник-поединец во членот 2 од Законот за стечај со наслов „значаење на употребените поими“. Согласно ставовите (1) и (2) од член 4 од ЗС, стечајна постапка се спроведува над имотот на должникот – правно лице, како и над имотот на должник-поединец кој имал регистрирана дејност, освен ако со овој Закон не е предвидено поинаку. Стечајна постапка може да се спроведе и (...), над имот на умрено лице (недостасува зборот „трговец, согласно Дел десетти, глава прва од ЗС пред член 299) и над заедничкиот имот на брачните другари. Член 59, став (1), точка 2) и став (4) од ЗС ги користи и двата термина „трговец-поединец“ и „должник-поединец“. Во член 200, став (4) од ЗС стои дека должникот трговец-поединец (во натамошниот текст: должник-поединец) со заклучувањето на стечајната постапка го губи својството трговец-поединец. Совесниот должник-поединец со заклучувањето на стечајната постапка може да побара ослободување од преостанатите обврски, под условите предвидени со овој Закон. Дел десетти од ЗС насловен како „посебни видови на стечајна постапка“, Глава прва, насловена како „стечајна постапка врз имот на умрено лице – трговец“, пред член 299, јасно укажува дека се однесува само на умрено, физичко лице – трговец.

Стечај или реорганизација над стечајниот должник се спроведува кога стечајниот должник е неспособен за плаќање, односно му претстои идна неспособност за плаќање.⁵² Ке се смета дека должникот е неспособен за плаќање ако во период од 45 дена од која било негова сметка, кај кој било носител на платниот промет, не е исплатен износот што требало да биде исплатен врз основа на важечките основи за плаќање.⁵³ Неспорно е дека се работи за општи услови кои се однесуваат на должникот генерално, независно дали должникот е трговско друштво или трговец-поединец.

Во однос на поведување на стечајна постапка врз имот на умрено лице – трговец, фактот што наследниците сè уште не го прифатиле

⁵² Види: член 5, став (1) од ЗС.

⁵³ Види: член 5, став (2) од ЗС.

наследството или што тие се лично неограничено одговорни за обврските на оставината, не влијае врз отворањето на стечајната постапка врз имотот на оставителот.⁵⁴ Отворањето на стечајната постапка врз оставината на оставителот може да биде побарано од страна на кој било наследник, повереник, лице овластено да управува со тој имот, извршител на тестамент или доверител на тој имот.⁵⁵ Доверителот на оставината може да поднесе предлог за отворање на стечајна постапка најдоцна во рок од две години по прифаќањето на наследството од страна на наследникот.⁵⁶ Неликвидноста на оставината ќе претставува причина за отворање на стечајна постапка врз имотот на умреното лице кое имало статус на трговец. Непосредно претстојната неликвидност, исто така, ќе претставува причина за отворање на стечајна постапка врз оставината на умрено лице ако предлогот бил поднесен од страна на наследник, од лице кое управува со оставината, повереник или од извршител на тестамент.⁵⁷ Обврски на стечајната маса и обврски поврзани со оставината.⁵⁸ Оттука, како заклучок може да се извлече дека во делот на постапката за ослободување од преостанати обврски, стечајната постапка врз имот на умрено лице – трговец, стечајната постапка врз заедничкиот имот на брачни другари како и на стечајна постапка врз заеднички брачен имот со кој заеднички и спогодбено управувале и располагале обата брачни другари треба да се земат предвид одредбите од ЗСДСП, ЗН и ЗОО кои може да влијаат врз оставината на оставителот, врз заедничкиот имот на брачните другари и слично.

Во член 13 став (1) од Законот за вонсудско спогодување (во понатамошниот текст „ЗВС“)⁵⁹ се определува дека постапката за вонсудско спогодување може да се спроведе освен врз (...) трговецот-поединец основан согласно со ЗТД (субјективен критериум) може да се спроведе и врз други (...) физички лица кои се основани согласно со закон и вршат профитни дејности (објективен критериум).

Врз основа на сите елаборирани прописи (Законот за стечај и другите релевантни прописи) кои го опфаќаат третманот на трговецот-поединец во стечајната постапка, може да се заклучи дека изразот „должник-поединец“ е поширок концепт, кој покрај трговец-поединец

⁵⁴ Види: член 300, став (1) од ЗС.

⁵⁵ Види: член 301, став (1) од ЗС.

⁵⁶ Види: член 303 од ЗС.

⁵⁷ Види: член 304 од ЗС.

⁵⁸ Види: членови 308 и 309 од ЗС.

⁵⁹ Види: „Службен весник на Република Македонија“, бр. 12/14.

ги опфаќа и другите физички лица кои се основани со закон и кои вршат профитни дејности (деловни потфати/претпријатија) на потрајна основа како свое занимање/професија (во согласност со член 9 од ЗТД). Со тоа, ЗС ја следи француската правна традиција на комбиниран субјективно-објективен критериум во правното нормирање и уредување на трговското право. Покрај постапката за впаричување на имотот кој е во сопственост на должникот-поединец со колективно намирување на доверителите и можноста за спроведување на план за реорганизација,⁶⁰ може да се спроведе и постапка за ослободување од преостанати обврски.⁶¹

Согласно со правилата на статусното трговско право, трговецот-поединец одговара за своите обврски лично и неограничено со свој имот.⁶² Обврските што трговецот-поединец ги презема во правниот промет се обврски настанати од работењето на неговото претпријатие. Неспорно е дека овие трговско-правни обврски се разликуваат од обврските настанати заради задоволување на личните потреби на трговецот-поединец и на членовите на неговото потесно семејство (граѓанско-правни обврски). Оваа дистинкција на обврските се врши според основата врз којашто настанале, но нема суштествено значење за намирување на побарувањата на доверителите. Оттука, трговецот-поединец одговара за обврските со свој имот, без оглед дали дел од него влегол за вршење на трговската дејност, а дал останал надвор од него. Имотот на трговецот-поединец претставува неделива целина во поглед на намирување на доверителите, па од него подеднакво се намируваат како обврските произлезени од водењето на претпријатието на трговецот поединец, така и обврските настанати од личната потрошувачка на трговецот-поединец и неговото семејство. Трговецот-поединец и трговското друштво се носители на претпријатието (деловниот потфат). Трговецот-поединец одговара за своите обврски лично, непосредно со целиот свој имот. Одговара исто како содружниците во јавно трговско друштво или комплементари во командитно друштво. Одговорноста е непосредна, а не супсидиерна со оглед што претпријатието го води трговец-поединец нема својство на правно лице. Кај трговецот-поединец се прави разлика помеѓу имотот/имотната маса која е опфатена со неговото претпријатие (деловен потфат) и имотната маса опфатена со неговиот приватен имот. Од економска гледна точка овие имоти се одвоени, но тој

⁶⁰ Види: член 224, ставови (1) и (3) од ЗС.

⁶¹ Види: членови 72, став(4), 200, став (4) ЗС и 269 -286 од ЗС.

⁶² Види: член 12, став (2) од ЗТД.

факт не влијае на неговата одговорност за обврските, бидејќи сите права што влегуваат во неговата имотна маса влегуваат во неговиот вкупен имот. Трговецот-поединец одговара за своите обврски со двете имотни маси без оглед дали тие обврски настанале при водење на деловен потфат/претпријатие или произлегуваат од неговите односи надвор од деловното работење, па и обврските што ги презел како занаетчија пред да биде регистриран во трговскиот регистар. Трговецот-поединец му го пријавува престанувањето на работењето на органот надлежен за јавни приходи.⁶³ Стечајниот управник ги води само оние работи на должникот-поединец што се однесуваат на стечајната маса и го застапува како стечаен должник со овластувања на законски застапник.⁶⁴ Должникот-поединец може од стечајната маса да користи средства за нужна издршка за него и за членовите на неговото семејство, согласно со членот 156 од ЗС, а во врска со член 263, став (1) од ЗС. Согласно Законот за извршување (во понатамошниот текст „ЗИ“),⁶⁵ се предвидува: изземање од извршување врз (А) подвижни предмети⁶⁶; изземање од извршување и ограничување на извршувањето врз (Б) парично побарување на должник⁶⁷ и изземање од извршување врз (В) недвижности – земјиште и стопански згради на земјоделец,⁶⁸ што е многу потесно од, на пример, хрватското право.

5. Заклучок

Трговецот-поединец, како форма за водење на деловен потфат, на прв поглед изгледа едноставна и лесна за користење, карактеристична за ситуациите каде што претприемачот се јавува (најчесто како единствен) самовработен. Сведувањето на овој концепт на ниво на лична и неограничена одговорност би требало да ја направи многу олеснета наплатата на побарувањата на доверителите кои би ја имале кон трговецот-поединец. Истото би требало да важи и кога трговецот-поединец се јавува во својство на стечаен должник во стечајна постапка. Меѓутоа, од извршената анализа на бројните одредби содржани во различни прописи, увидовме дека се забележуваат мноштво дилеми. Овие дилеми се движат од термилошки аспект, па до изразени содржински

⁶³ Види: член 17, став (1) од ЗТД.

⁶⁴ Види: член 33, став (3) од ЗС.

⁶⁵ Види: „Службен весник на Република Македонија“, бр.72/16.

⁶⁶ Види: член 94 од ЗИ.

⁶⁷ Види: членови 116 и 117 од ЗИ.

⁶⁸ Види: член 175 од ЗИ.

предизвици во однос на разноликоста на одредбите. Во таа смисла беше и расчленувањето на поимот должник-поединец употребен во Законот за стечај, преку давање содржинско значење и поврзување со поимот трговец-поединец. Во однос на детерминолошкото определување, треба да се наведе дека во Р. С. Македонија е прифатен објективниот концепт во Законот за трговските друштва, но истовремено е прифатен и комбинираниот објективно-субјективен француски пристап во Законот за облигационите односи. Од суштински аспект посебно треба да се има предвид разликувањето на личниот имот на трговецот-поединец кој е изземен од извршување, а со тоа е изземен од стечајната маса и имотот на трговецот-поединец кој може да биде предмет на стечајна маса. Сите овие одделни специфики на трговецот-поединец треба да бидат земени предвид при водењето на стечајната постапка.

Користена литература:

- Denos, Pascal, „EIRL: entrepreneur individuel à responsabilité limitée“, Eyrolles Éditions d'Organisation, 2011;
Dorensfer, Frank, „Corporate Business Forms in Europe“, Sellier European Law Publishers, 2005;
Evans Richard, „Society and Politics in Wilhelmine Germany“, Routledge Revivals, 2015;
Grevet, Alexandre, „L'EIRL: entrepreneur individuel à responsabilité limitée“, Editions d'organisation-Eyrolles, 2011;
Lebel, Christine, „L'entreprise individuelle: Création, Gestion, Dissolution“, Lamy, 2011;
Reilly, Robert F., „What Lawyers Need to Know about Distinguishing Personal Goodwill from Entity Goodwill in the Closely Held Company Valuation“, *Practical Tax Lawyer*, Vol. 30, Issue 2 (Winter 2016);
Stubner Stephan, Munkert Michael J., (editors) „Founding a Company: Handbook of Legal Forms in Europe“, Springer, 2010;

Правни извори:

- Закон за стечај, „Службен весник на Република Македонија“, број 34/2006, 126/2006, 84/2007, 47/11, 79/13, 164/13, 29/14, 98/15 и 192/15;
Закон за трговски друштва, „Службен весник на Република Македонија“, бр. 28/2004, 84/2005, 25/2007, 87/2008, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13,

- 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14, 138/14, 88/15, 192/15, 6/16, 30/16 и 61/16);
Закон за облигациони односи, „Службен весник на Република Македонија“, број 18/2001, 78/2001, 04/2002, 59/2002, 05/2003, 84/2008, 81/2009 и 161/2009;
Закон за трговија, „Службен весник на Република Македонија“, број 16/2004, 128/2006, 63/2007, 88/2008, 159/2008, 20/2009, 99/2009, 105/2009, 115/10, 158/10, 36/11, 53/11, 164/13 104/15 и 129/15;
Законот за инвестициски фондови, „Службен весник на Република Македонија“, број 12/2009, 67/10, 24/11, 188/13, 145/15 и 23/16;
Закон за вршење на занаетчиска дејност, „Службен весник на Република Македонија“, бр. 62/04, 55/07, 115/10, 36/11, 53/11, 164/13 и 129/15;
Закон за вршење земјоделска дејност, „Службен весник на Република Македонија“, број 11/2002, 89/2008, 116/10, 53/11 и 39/16;
Закон за вонсудско спогодување, „Службен весник на Република Македонија“, бр. 12/14;
Закон за извршување, „Службен весник на Република Македонија“, бр. 72/16;
Закон о привредним друштвима, „Службен гласник Републике Србије“, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 и 5/2015;

Prof. Dr. Goran Koevski, Faculty of Law "Iustinianus Primus", Skopje
Prof. Dr. Darko Spasevski, Faculty of Law "Iustinianus Primus", Skopje

THE SOLE PROPRIETOR'S POSITION IN BANKRUPTCY PROCEEDINGS

An Abstract

Sole proprietor is one of the forms of running business venture. As such, this form is characterized by some specifics, out of which the most important one is the unlimited personal liability of the sole proprietor. It is very difficult to separate his personal property from his commercial property i.e. the enterprise, especially when the role of the sole proprietor is examined from the aspect of a bankruptcy debtor in bankruptcy proceedings. The characteristics that determine the position of the sole proprietor in the bankruptcy proceedings are the main focus of the analysis in this paper.

Key words: *sole proprietor, bankruptcy proceedings, property of sole proprietor*

проф. д-р Биљана Петревска¹
проф. д-р Ванчо Узунов²

ПРЕДИЗВИЦИ ВО РЕГУЛИРАЊЕТО И ПОТТИКНУВАЊЕТО НА СОЦИЈАЛНОТО ПРЕТПРИЕМАШТВО

Прегледна научна статија

УДК:364-3:334.722

364-3:334.722(497.7)

Резиме

Овој труд го опишува концептот на социјално претприемаштво и укажува на потребните измени во регулативата, со цел во целост да се имплементира овој концепт во македонски контекст. Трудот се состои од пет дела. Првиот дел од овој труд го објаснува поимот и значењето на социјалното претприемаштво, додека, пак, вториот дел се фокусира на социјалното претприемаштво во одделните земји во Европа. Третиот дел на овој труд го објаснува социјалното претприемаштво во САД и во В. Британија, кои имаат поразлична и поспецифична форма на социјално претприемаштво. Четвртиот дел на овој труд ги објаснува правната рамка и предизвиците за развој на македонското социјално претприемаштво, и дава критички осврт на предлог-законот за социјално претприемаштво во нашата држава. На крајот, петиот дел од овој труд е Заклучокот во кој се констатира дека: скоро сите европски држави ги насочиле своите економски и социјални политики кон развој на социјалното претприемаштво како еден од главните генератори на новите вработувања. Што се однесува до нашата земја, сметаме дека Предлог-законот за социјално претприемаштво треба темелно да се ревидира, со цел да се развие социјалното претприемаштво и на тој начин, да се постигне напредок во неколку области кои придонесуваат кон стратешките цели на нашата земја во ЕУ-интеграциите.

Клучни зборови: *социјални цели, социјално претприемаштво, социјални претпријатија*

¹ Вонреден професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“, УКИМ, Скопје.

² Редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“, УКИМ, Скопје.

